הרבנות הראשית לישראל
Chief Rabbinate of Israel

<u>מדיניות אכיפה פלילית של היחידה הארצית לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות ברבנות הראשית לישראל</u>

מטרת מסמך זה לקבוע את מדיניות האכיפה של הרבנות הראשית לישראל, ביחס לאכיפת חוק איסור הונאה בכשרות, תשמ"ג – 1983 (להלן: "**החוק**").

<u>מבוא</u>

1. סעיף 2 לחוק קובע מיהם הגורמים המוסמכים לתת תעודת הכשר. בכלל זאת, נקבע כי רשאים לתת תעודת הכשר מועצת הרבנות הראשית לישראל או רב שהיא הסמיכה לכך; רב מקומי המכהן במקום שבו נמצא בית האוכל, מקום השחיטה או מקום הייצור של המצרך.

2. סעיף 3 לחוק קובע כך:

"(א) בעל בית אוכל לא יציג בכתב את בית האוכל ככשר, אלא אם כן ניתנה לו תעודת הכשר.

(ב) בעל בית אוכל שבידו תעודת הכשר ובית האוכל מוצג בכתב ככשר, לא יגיש ולא ימכור בו מצרכים שאינם כשרים לפי דין תורה".

3. סעיף 4 לחוק קובע כך:

"(א) יצרן של מצרך לא יציין על מצרך שייצר או על אריזתו כי הוא כשר ולא יציגו ככשר בפרסום או בדרך אחרת, אלא אם כן ניתנה לו תעודת הכשר.

(ב) יצרן של מצרך שניתנה עליו תעודת הכשר, לא ישווק מצרך שאינו כשר לפי דין תורה בציון שהוא כשר".

על פי סעיף 1 לחוק, "ייצור של מצרך" – לרבות אריזתו.

4. סעיף 5 לחוק קובע כי:

"העוסק במכירת מצרכים לציבור לא ימכור ולא יציע למכירה מצרך שאינו כשר לפי דין תורה תוך הצגתו בכתב ככשר".

5. בכלל האמור, נאסר על בעל בית אוכל, להציג כל **מצג כשרותי** בהתייחס לבית האוכל וכמו כן נאסר על יצרן או יבואן, להציג כל מצג כשרותי בהתייחס למוצר המיוצר או מיובא על ידו לפי העניין, קרי – לא רק שימוש במונח 'כשר' על הטיותיו השונות, כי אם גם מונחים וסימונים אשר מקובל בקרב שומרי הכשרות, באופן מובהק, לעשות בהם שימוש כדי לבטא כשרות של מזון. מבלי לגרוע מכלליות האמור, להלן דוגמאות לביטויים שהצגתם בכתב ביחס לבית אוכל או מוצר מהווה מצג כשרותי אסור לכאורה, ועשויה לגרור נקיטת צעדי

הרבנות הראשית לישראל
Chief Rabbinate of Israel

אכיפה: "השגחה", "בד"צ", "מהדרין", "גלאט", "חלק", "על פי כללי ההלכה" על הטיותיהם השונות וכיוצ"ב.

6. אין נפקות אם המצג הכשרותי המוצג בבית האוכל או על גבי המוצר הוא מטעם בעל בית האוכל, היצרן או היבואן בלבד, או שהוא מוצג מטעמו של גוף כשרות פרטי או כל גורם אחר שאינו מוסמך למתן תעודת הכשר בהתאם לסעיף 2 לחוק.

7. אין מניעה שבבית אוכל, או לגבי מוצר יוצג מצג כשרותי מטעם גורם חיצוני ובכלל זאת, גוף כשרות פרטי, **כל עוד ניתנה לגבי בית האוכל או המצרך תעודת הכשר מן הגורם המוסמך על פי חוק.**

8. על אף האמור בסעיפים 5-7 לעיל, בהתאם לפסיקת בית המשפט בדנג"ץ 5026/16, כפי שפורשה על ידי היועץ המשפטי לממשלה, בעל בית אוכל רשאי, גם אם אין בידו תעודת הכשר, להציג מצג אמת בכתב המפרט את הסטנדרטים בהם הוא עצמו נוהג בטיפולו במוצרי מזון בבית האוכל שבבעלותו, בכפוף לעמידה בתנאים הבאים:

8.1 במסגרת המצג בכתב מטעם בית האוכל בו מפורטים הסטנדרטים הכשרותיים, חובה להבהיר בכתב, באופן **בולט, מפורש וברור**, שאינו משתמע לשני פנים, כי אין בידי בית האוכל תעודת הכשר מטעם הרבנות המוסמכת על פי חוק.

8.2 במסגרת המצג בכתב לא ייעשה שימוש **במצג כשרותי** לרבות שימוש במונח 'כשר' על כל הטיותיו, או שימוש במונחים כשרותיים מובהקים כמו "על פי כללי ההלכה" ו"משגיח כשרות".

8.3 בעל בית אוכל רשאי לציין במסגרת המצג הנזכר כי הפיקוח על שמירת הסטנדרטים שעל פיהם הוא פועל, נעשה באמצעות גורם פיקוח חיצוני ולציין את שמו.

8.4 במסגרת המצג בכתב חל איסור להציג בפומבי אישור חתום מטעם גורם פיקוח חיצוני לבית האוכל, יהא זה רב או גורם אחר, המעיד על הסטנדרטים הנהוגים באותו מקום. יש להבהיר, כי אף שימוש בסמליל ("לוגו") מטעמו של הגורם המפקח החיצוני, הינו אסור ושקול להצגה בפומבי של אישורו[1].

8.5 מצ"ב דוגמא לנוסח הצהרה עצמית מטעם בית עסק העומדת בעקרונות פסק הדין האמור לעיל (מסומן כנספח א').

9. סעיף 9 לחוק קובע כך:

> "(א) יצרן או יבואן של מצרך הנושא עליו ציון שהוא כשר לא ימכור את המצרך ולא יציעו למכירה אלא אם כן המצרך נושא עליו גם ציון שמו של נותן תעודת ההכשר.

[1] על פי הנחיית היועץ המשפטי לממשלה, "אין באמור לעיל כדי למנוע מבעל עסק להחזיק ברשותו, שלא בדרך הצגה בפומבי, אישור בכתב מאת הגורם המפקח, לכך שהוא אכן מפקח על המקום...בעל העסק יוכל להציג אישור זה לעיונו של סועד המעוניין בדבר. גם בהקשר זה, נדרש שהמסמך לא יציג מצג הכולל שימוש במונחים כשרותיים מובהקים, ושיובהר בו באופן בולט, מפורש וברור, כי אין המדובר בתעודת הכשר מטעם הרבנות הראשית לישראל".

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), יצרן או יבואן של מצרך הנושא עליו ציון שהוא כשר, יסמן את היותו של המצרך חלבי, בשרי או פרווה, בהתאם להוראות שתפרסם מועצת הרבנות הראשית לישראל".

10. סעיף 10 לחוק קובע כי:

"(א) מי שבידו תעודת הכשר, יציג אותה במקום גלוי במקום עיסוקו.

(ב) לא יציג אדם תעודת הכשר כאמור בסעיף קטן (א) אלא בתקופה שבה התעודה בתוקף".

<u>סדרי קדימויות לפי סוג העבירה</u>

11. כאשר מתעורר חשד לביצוע עבירה לפי החוק, תתבצע, ככלל, פעילות אכיפה באמצעות הטלת קנסות מנהליים, על פי סדר קדימויות שייקבע, בין השאר, לפי תיאור העבירה. מצ"ב נספח אשכולות תיאורי עבירות (מסומן כנספח ב') המביא לידי ביטוי את מידת חומרתן שמהווה שיקול משמעותי באכיפה. מעבר לחומרת העבירה, ישקלו גם שיקולים נוספים שיפורטו להלן:

<u>סדר קדימויות - שיקולים נוספים</u>

12. להלן שיקולים נוספים שיילקחו בחשבון לעניין קביעת סדרי העדיפויות בפעולות אכיפה וזאת בזיקה לסדר העדיפויות שצוין לעיל:

12.1 היקף פעילותו של בית האוכל, היצרן, או העוסק במכירת מצרכים לציבור (להלן: העוסק), ופוטנציאל הטעיית הציבור הנגזר מכך. בין השאר, יילקח בחשבון היקף תפוצת התוצרת מבחינה גיאוגרפית.

12.2 ככל שמצג כשרותי בולט יותר ו/או רחב יותר, באופן שיש בו כדי להגדיל את היקף הטעיית הציבור, לרבות באמצעות פרסום ביוזמת בעל בית האוכל או היצרן או העוסק, כך תינתן קדימות לאכיפת העבירה.

12.3 תינתן עדיפות לאכיפת עבירה שיש בה כדי לגרום להכשלה ודאית ומיידית של ציבור שומרי הכשרות בשל חומרת ההפרה גם אם אינה כרוכה בהפרת נורמה הלכתית.

12.4 תינתן עדיפות לאכיפת עבירה שכרוכה בהפרת נורמה הלכתית, להבדיל מהפרת נוהל שאינה כרוכה בהפרת נורמה הלכתית.

12.5 תינתן קדימות לאכיפה כלפי מצג כשרותי שאינו מוצג בפיקוח גוף כשרות כלשהוא אלא מטעם בעל בית האוכל או היצרן בלבד.

12.6 תינתן קדימות לאכיפה כלפי בעל בית אוכל או יצרן אשר מידת ההטעיה במצג שהוצג על ידו גדולה יותר מבעל בית אוכל או יצרן שמידת ההטעיה במצג שהוצג על ידו

הרבנות הראשית לישראל
Chief Rabbinate of Israel

פחותה (כגון: שלא ציינו במפורש כי המצג הכשרותי אינו מטעם הרבנות הראשית לישראל על פני כאלו שציינו זאת במפורש, או שציינו את האמור שלא באופן בולט, ברור ומודגש על פני כאלו שעשו זאת; כאלו שנקטו במושגי כשרות לעומת כאלו שלא נקטו וכו').

12.7 תינתן קדימות לפעילות אכיפה כלפי בעל בית אוכל או יצרן שביצעו עבירה מינהלית חוזרת כמשמעותה בסעיף 2(ג) לחוק העבירות המנהליות, תשמ"ו-1986.

12.8 סדר הקדימות ביחס להגשת כתבי אישום כנגד נקנסים המבקשים להישפט, יהיה בדומה לסדר הקדימות המפורט לעיל, ובנוסף, יילקח בחשבון מועד התיישנות העבירה.

12.9 יודגש, כי אין האמור חל על מצג העולה בקנה אחד עם הוראות סעיף 8 לעיל.

13. בהתחשב במאפייני פעילות האכיפה ובמשאבים העומדים לרשות יחידת האכיפה, תילקח בחשבון סמיכות גיאוגרפית של מפקח למקום בית אוכל או ייצור או עוסק שהתעורר לגביהם חשד לביצוע עבירה, אגב פעילות אכיפה אחרת שבוצעה לפי סדרי הקדימויות המפורטים בפרק זה.

<u>הגשת כתבי אישום</u>

14. ככלל, אכיפת החוק תתבצע באמצעות הטלת קנסות מנהליים. יחד עם זאת, במקרים חריגים, ומנימוקים שיירשמו, יוגשו כתבי אישום כנגד מפרי החוק, כדלהלן:

14.1 במקרים בהם מדובר בביצוע עבירה בהיקף נרחב, תוך הכשלת הציבור בצריכת מזון שאינו כשר.

14.2 במקרים בהם מדובר בהכשלה משמעותית של ציבור שומרי הכשרות בהיבט דיני הכשרות כגון בהגשתו/ייצורו/מכירתו של בשר טרף או סוג מזון אחר שאינו כשר מבחינה הלכתית וכיוצ"ב.

14.3 במקרים של הפרה חוזרת ונשנית של החוק על ידי בעל בית אוכל או יצרן או עוסק שהם בעלי היקף עסקי משמעותי או שננקטו כנגדם מספר פעמים צעדי אכיפה גם אם הם אינם בעלי היקף עסקי משמעותי.

15. **<u>שיקולים לביטול קנס או אי ביטולו</u>**

להלן עילות שבהתקיימן רשאי התובע המוסמך לבטל את הקנס:

15.1 התובע נוכח כי לא נעברה עבירה.

15.2 אם נוכח כי העבירה נעברה שלא בידי מי שקיבל את ההודעה.

15.3 אם סבר שנסיבות המקרה בכללותן אינן מתאימות להמשך קיום ההליכים.

הרבנות הראשית לישראל
Chief Rabbinate of Israel

16. **ביטול הודעת תשלום קנס מפני העילה שלא נעברה עבירה**

תובע רשאי לבטל הודעת תשלום קנס אם לאחר שבדק את טענותיו של המבקש נוכח, לאור אחד הטעמים הבאים, שלא נעברה עבירה:

16.1 נפלה טעות עובדתית ברישום הודעת תשלום הקנס.

16.2 לא נתקיים אחד מיסודות העבירה, למשל: הודעת תשלום הקנס ניתנה בגין מצג שאינו מובהק בתחום הכשרות.

16.3 הקנס הוטל על מי שאינו בר עונשין.

16.4 אין ראיות מספיקות להוכיח מעל לכל ספק סביר, כי מי שנמסרה לו הודעת תשלום הקנס עבר את העבירה.

17. **ביטול הודעת תשלום קנס מפני העילה שהעבירה נעברה בידי אחר**

17.1 תובע רשאי לבטל הודעת תשלום קנס אם, לאחר שבדק את טענת המבקש, נוכח כי העבירה נעברה שלא בידי מי שקיבל את הודעת תשלום הקנס.

17.2 טען המבקש כי אינו יודע מי עבר את העבירה עליו להמציא מסמכים המוכיחים את הטענה שלא הוא שעבר את העבירה.

18. **ביטול הודעת תשלום קנס מפני עילה של חוסר עניין לציבור בהמשך ההליכים:**

תובע רשאי לבטל הודעת תשלום קנס אם לאחר שבחן את טענות המבקש, נוכח כי נתקיים אחד מאלה:

18.1 המבקש ביצע את העבירה נוכח נסיבות אישיות קשות..

18.2 חלקו של המבקש בביצוע העבירה היה פסיבי או שולי.

18.3 הנורמה שהופרה הייתה מדרג נורמטיבי נמוך (כגון: איסור דרבנן, חומרא הלכתית, הפרת נוהל).

18.4 היקף עבירה מצומצם, ובכלל זאת, כמות נפגעי עבירה מצומצמת, כמות קטנה של אריזות שלגביה בוצעה העבירה וכיוצ״ב.

18.5 הודעת תשלום הקנס ניתנה משיקולים מוטעים, או שניתנו כמה הודעות תשלום קנס לאותו בית עסק בסמיכות זמנים בלתי סבירה בנסיבות העניין.

18.6 המבקש הסיר את המצג הכשרותי באופן מידי או הציג תעודת הכשר כדין.

19. **ביטול הודעת תשלום קנס מטעמים טכניים**

בנוסף לעילות ביטול החוק הקבועות בחוק, רשאי תובע לבטל הודעת תשלום קנס אם מצא, לאחר שנבדקה טענת המבקש כי נתקיים אחד מאלה:

הרבנות הראשית לישראל
Chief Rabbinate of Israel

19.1 הודעת תשלום הקנס לא נשלחה בדואר רשום, או לא הומצאה בדרך חוקית אחרת, או אין בידי הרשות ראיה למשלוחה בדואר רשום או להמצאה חוקית אחרת.

19.2 הודעת תשלום הקנס הומצאה כתוצאה מטעות במחשב, אם בדרך של חזרה על הודעת תשלום קנס שבוטלה בעבר, והדבר לא נקלט במחשב, אם בדרך אחרת. ביטול מפני עילה זו ייעשה רק על סמך מסמך המאמת את הטעות במחשב.

19.3 העבירה התיישנה.

19.4 הודעת תשלום הקנס נמסרה למי שנפטר בינתיים.

20. **ביטול או הפחתה של תוספת הפיגור**

התובע רשאי לבטל את תוספת הפיגור בהתקיים אחד מאלה:

20.1 אם הוכח שנבצר מהמבקש לשלם את הקנס במועד בשל סיבה שאינה תלויה בו (כגון: שהייתו בחו"ל, שירות מילואים או אשפוז). הוברר לתובע כי המבקש קיבל את הודעת תשלום הקנס, התראה על חיוב בתוספת פיגור, זמן סביר לפני יציאתו לחו"ל, לשירות בצה"ל או לפני מועד אשפוזו, או אם מנסיבות המקרה עולה כי המבקש בחר להתעלם מהודעות ומהתראות בנדון, לא יבטל התובע את תוספת הפיגור.

20.2 הסיבה לחיוב בתוספות פיגור יסודה בתקלה של רשויות המדינה.

נספח א': <u>דוגמא להצהרה מטעם בית העסק</u>

הצהרה עצמית מטעם [שם המסעדה]

הצהרה זו אינה מהווה תעודת הכשר מטעם הרבנות המקומית

אני (<u>נא לציין שם בעלים</u>) בעל/ת בית העסק _____מצהיר/ה בזאת בפני קהל לקוחותינו כי בית עסק זה מקפיד על הסטנדרטים הבאים[1]:

כל חומרי הגלם נושאים תעודת הכשר מטעם הרבנות המוסמכת
הבשר נרכש ממשחטה בעלת תעודת הכשר
מוצרי האלכוהול עברו בדיקה
אנו מנפים את הקמח ומפרישים חלה מהעיסה
הירקות העליים, הקטניות והדגנים נקיים מחרקים
הכרובית והברוקולי מסחורה קפואה בלבד
המקום סגור בשבתות ומועדי ישראל
בישול ישראל לחומרא / בהדלקה
ללא חשש חמץ שעבר עליו הפסח
מוצרי חלב חו"ל / ישראל

בית עסק זה מפוקח ע"י ארגון _____, ונציגים מטעמו, לשם פיקוח וביקורת על פעילות בית העסק, בכל הקשור למקור חומרי הגלם ואופן הטיפול במזון.

המטבח במקום הוא בשרי / חלבי / פרווה

_____ _____
חתימת בעל בית העסק תאריך

[1] יש להשמיט את הפרטים הלא רלוונטיים

נספח ב': <u>אשכולות תיאורי עבירות - מדיניות אכיפה</u>

<u>אשכול א'</u>

1. מכירת מוצרים שאינם כשרים על פי דין תורה בבית האוכל, אשר בידי בעליו תעודת הכשר על פי חוק, ובית האוכל מוצג בכתב ככשר.
2. המוכר או המציע למכירה מצרך, שאינו כשר לפי דין תורה, תוך הצגתו בכתב כ"כשר".
3. אי החזרת תעודת כשרות, לאחר שניתנה דרישה בכתב מנותן התעודה או ממנהל מחלקת הכשרות במועצה הדתית להחזרתה - בעקבות שימוע שנעשה למחזיק התעודה קודם לדרישתה.
4. מי שבידיו תעודת הכשר, שאינו שומר על תנאי הכשרות שהיו במפעלו ביום מתן התעודה.

<u>אשכול ב'</u>

5. הצגת בית אוכל ככשר בכל דרך שהיא על גבי חפץ או מתקן הממוקמים במקום גלוי בתוך או מחוץ לבית האוכל ושיש לו זיקה למקום מבלי שיש לבעליו תעודת הכשר כחוק.
6. יצרן המציג בגלוי במקום העסק תעודת כשרות לאחר התקופה שבה הייתה התעודה בתוקף.
7. בית אוכל המציג בגלוי תעודת הכשר לאחר התקופה שבה הייתה התעודה בתוקף.
8. ציון מוצר כ"כשר" בכל דרך שהיא, בלי שניתנה לאותו מוצר תעודת הכשר.
9. הצגת בית האוכל ככשר באמצעות שלט פרסום, בלי שיש בידי בעליו תעודת הכשר בהתאם לחוק.
10. הצגת בית האוכל ככשר באמצעות פרסום בעיתון, בלי שיש בידי בעליו תעודת הכשר בהתאם לחוק.
11. הצגת בית האוכל ככשר על גבי אריזות מוצר של בית האוכל, בלי שיש בידי בעליו תעודת הכשר בהתאם לחוק.
12. הצגת בית האוכל ככשר באמצעות תעודת הכשר שאינה שייכת לבית האוכל.
13. הצגת בית האוכל ככשר באמצעות תעודת הכשר שניתנה למוצרי מזון בלבד , ולא לבית האוכל.
14. הצגת בית האוכל ככשר באמצעות תעודה שאיננה תעודת הכשר, כגון: אישור שהופרשו תרומות ומעשרות.
15. הצגת בית האוכל שלא ניתנה לגביו תעודת הכשר מטעם הרבנות המוסמכת, ככשר באמצעות מסמך מטעם גורם בלתי מוסמך, המעיד על פיקוח כשרותי או השגחה מטעמו במקום, או באמצעות שימוש בסמליל ("לוגו") של אותו גורם.
16. ציון מצרך על ידי היצרן על גבי המצרך או על גבי אריזתו, כאילו המצרך כשר, בלי שניתנה למצרך תעודת הכשר על פי החוק.

17. הצגת מצרך על ידי היצרן באמצעות פרסום או בכל דרך אחרת, כאילו המצרך כשר, בלי שניתנה למצרך תעודת הכשר על פי החוק.
18. הצגת שחיטה ככשרה על ידי שוחט, שאין בידיו "תעודת שוחט" מאת מועצת הרבנות הראשית לישראל, או מאת מי שהוסמך על ידיה , או מאת רב העיר בעירו.
19. הצגת סטנדרטים על ידי בעל בית האוכל על פיהם הוא נוהג בטיפולו במוצרי מזון בבית האוכל שבבעלותו, מבלי להבהיר כי אין בידו תעודת הכשר מטעם הרבנות המוסמכת על פי חוק, או מבלי להבהיר זאת באופן בולט, מפורש וברור.
20. הצגת סטנדרטים על ידי בעל בית האוכל על פיהם הוא נוהג בטיפולו במוצרי מזון בבית האוכל, תוך שימוש במצג כשרותי, לרבות שימוש במונחים כשרותיים מובהקים "על פי ההלכה", ו"משגיח כשרות" וכיוצ"ב.
21. הצגה בפומבי של אישור חתום מטעם גורם פיקוח חיצוני, יהא זה רב או גורם אחר, על שמירת הסטנדרטים הנהוגים בבית האוכל לרבות שימוש בסמליל ("לוגו") מטעמו של הגורם המפקח.

<u>אשכול ג'</u>

22. יצרן שבידיו תעודת הכשר, המציין את המוצר ככשר ואינו מציג במקום גלוי בעסק את תעודת ההכשר שבידיו.
23. בית אוכל, שבו תעודת הכשר, המציין את בית האוכל ככשר ואינו מציג במקום גלוי בעסק את תעודת ההכשר שבו.
24. יצרן שניתנה לו תעודת הכשר על מוצר, שאינו מציין את המוצר כ"כשר".
25. אי מתן הודעה ממחזיק תעודת ההכשר לנותן התעודה על שינוי כלשהו שחל במקום בו נמצא בית האוכל.
26. אי מתן הודעה ממחזיק תעודת ההכשר לנותן התעודה על שינוי כלשהו שחל במקום בו נמצא בית הייצור.
27. אי מתן הודעה ממחזיק תעודת ההכשר לנותן התעודה על שינוי בכל פרט שנמסר על ידיו בבקשה שהוגשה לקבלת תעודת ההכשר.
28. מכירת מצרך או הצעת מצרך למכירה על ידי יצרן, כשהמצרך נושא עליו ציון שהוא כשר, בלי שצוין שמו של נותן תעודת ההכשר.
29. מכירת מצרך או הצעת מצרך למכירה על ידי יבואן , כשהמצרך נושא עליו ציון שהוא כשר, בלי שצוין שמו של נותן תעודת ההכשר.
30. הצגת בית האוכל ככשר, אך תעודת ההכשר איננה מוצגת על מסמך מקורי הגם שלבית האוכל ניתנה תעודת הכשר כדין.